

پنجشیر و تلخان مزهدار

دهقان- ۲۵ حوت ۱۳۹۷

پنجشیر از ولایت‌هایی کوهستانی و دارای آب فراوان است که در ۱۲۰ کیلومتری پایتخت واقع و یک ولایت استثنایی از لحاظ امنیت و سیاحت می‌باشد.

پنجشیر همانند یک وادی خرم و شاداب در حوالی مرکز افغانستان واقع بوده و با تخار، بغلان، پروان، کاپیسا، لغمان، نورستان و بدخشان متصل است.

پریان، خینج، دره، رُخه، عنابه، شتل و آبشار ولسوالی‌ها و بازارک مرکز این ولایت است.

ولایت پنجشیر دارای اقلیم معتدل بوده و هوایی نسبتاً مرطوب، زمستانی سرد و تابستانی نیمه‌گرم دارد. محصولات بومی آن شامل گیاهان طبیعی، محصولات مالداري و باغداری است که به چند مورد آن اشاره می‌کنیم: تلخان، توت، قنخ، پودینه، زیره، زرد سرک، درونه، مستار، شیرین‌بویه، سمارق، کمال، کمی، کرگون، غوغن، ارغاج، گندم، کچالو، جوارى، باقلى، پیر قند، جو و قروت. سیب، چهارمغز، زردآلو، گیلان، ناک، بادام و توت از میوه‌های مشهور پنجشیر است.

مردم در پنجشیر، اکثراً به زراعت آبیاری و مالداري و تجارت‌های کوچک محلی مشغول‌اند. این ولایت به دلیل کوهستانی بودن و نداشتن مرزهای تجارتي از ولایت‌های کم‌درآمد افغانستان است.

تا حال سرمایه‌گذاری‌های لازم در بخش ایجاد پارک‌های صنعتی و فابریکه‌های خصوصی در این ولایت صورت نگرفته و صرفاً یک فابریکه تولید آب آشامیدنی (معدنی) در این ولایت فعال است.

هر چند این ولایت، زمین‌های حاصلخیز زراعتی اندک دارد، ولی سکتور زراعت در آن، دارای نقش مهم انکشاف اجتماعی، اقتصادی است و یکی از اولویتهای اساسی برای زنده‌گی و امرار حیات خوانده می‌شود.

از زمان‌های قدیم در این ولایت، کشت و زراعت، باغداری و مالداري مروج بوده و منابع طبیعی فراوان موجود بوده است که از جمله جنگل‌های طبیعی، چراگاه‌ها، کشتزارهای نباتات طبی، حیوانات وحشی، پرندها، خزنده‌ها، حوض‌های طبیعی در قله‌های کوه‌ها، یخدان‌ها، چشمه‌ها و بالاخره دریای خروشان منابع طبیعی آن را تشکیل می‌دهد.

مساحت زمین تحت کشت در سطح ولایت به ۳۰۱ هزار و ۳۰۱ هکتار در سطح ولایت می‌رسد و زمین‌های این ولایت به شکل دوفصلی و بعضاً به طور یک‌فصلی کشت می‌شود. در حدود ۴۰ هزار خانواده در بخش زراعت و مالداري در این ولایت مشغول‌اند. کشت کوکنار در این ولایت صفر است. از این که کیفیت محصولات زراعت و مالداري آن بهتر و کمیافت می‌باشد به قیمت بهتری به فروش می‌رسد. مثلاً یک سیر (هفت کیلو گرام) قروت سه هزار افغانی، یک سیر توت خشک سه هزار، یک سیر تلخان یک‌هزار و یک سیر میوه‌ی آن تا یک‌هزار افغانی در بازار به فروش می‌رسد.



توت و تلخان

تلخان توت از محصولات میوه‌ی مشهور این ولایت است که در فصل سرما بازار گرم دارد. تلخان این ولایت که شهرت جهانی دارد، به سنگ نیز مشهور است. مردم از ولایت‌های مختلف برای خرید تلخان و توت به پنجشیر می‌روند. تحفه مردم این ولایت نیز بیشتر توت و تلخان است. توت یکی از میوه‌های قدیمی و بومی در پنجشیر است. این میوه، سالیان متمادی جایگاه خاص اقتصادی و غذایی داشته است. پنجشیر، پرورشگاه انواع محصولات زراعتی ناب است. در پنجشیر بیش‌تر از ۲۰ نوع توت وجود دارد. با مزه‌ترین این توت‌ها ملکری، شصتی، کبود، سیاه و خودی است. یک هزار و ۴۶۰ هکتار زمین پنجشیر دارای درخت است. بیش‌ترین قسمت این درخت‌ها، درخت توت است. درآمد درختان توت از هر هکتار زمین به ۴۰۰ هزار افغانی می‌رسد. همه ساله برای معرفی محصولات این ولایت از سوی اداره محلی این ولایت جشنواره توت برگزار می‌شود. امسال در کنار جشنواره‌ی توت، نمایشگاه زراعتی نیز برگزار شده بود. تلخان نیز محصولی از توت است و دارای مزه‌ی ویژه.

تلخان غذای آماده است که با آرد کردن توت به دست می‌آید. در کنار لذیذ بودن، در برخی موردها، خاصیت درمانی نیز دارد. منبع سرشاری از آهن و ویتامین می‌باشد. رفع‌کننده کم‌خونی، ضد سرطان، مفید به بیماری‌های قلبی، ضد اضطراب و درمان برای مرض شکر دانسته شده است. هنگام ساخت تلخان به خاطر خوش‌بوئی و لذیذ شدن، مقداری گندم، جواری و چهارمغز به صورت بسیار کم در توت آمیخته و آرد می‌شود.

با وجود حوادث طبیعی مکرر و اثرهای ناگوار تغییر اقلیمی، هنوز پنجشیر از منابع طبیعی سرشار برخوردار است. این ولایت دارای سه هزار و ۱۱۱ هکتار جنگل طبیعی و ۳۱۹ هزار و ۷۹۷ هکتار چراگاه می‌باشد.